

**ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ,
СПОРТУ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО
ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ**

Для службового користування

**АНАЛІЗ ВИСТУПУ УКРАЇНСЬКИХ
ДЗЮДОЇСТІВ НА XXVII ІГРАХ У СІДНЕЇ
ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЗЮДО У
НАСТУПНОМУ ОЛІМПІЙСЬКОМУ ЦИКЛІ**

Методичні рекомендації для тренерів

**ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ, СПОРТУ І
ТУРИЗМУ УКРАЇНИ**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО
ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ**

**ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ФІЗИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ І СПОРТУ**

Для службового користування

**АНАЛІЗ ВИСТУПУ УКРАЇНСЬКИХ
ДЗЮДОЇСТІВ НА ХХVII ІГРАХ У СІДНЕЇ
ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЗЮДО У
НАСТУПНОМУ ОЛІМПІЙСЬКОМУ ЦИКЛІ**

Методичні рекомендації для тренерів

Аналіз виступу українських дзюдоїстів на XXVII Іграх у Сіднеї та організаційно-педагогічні перспективи розвитку дзюдо у наступному олімпійському циклі: Методичні рекомендації для тренерів. - К.: ДНДІФКіС, 2000. - 48 с.

Методичні рекомендації підготували: професор, завідувач кафедрою олімпійського та професіонального спорту НУФВСУ, керівник наукової групи (НГ), заслужений працівник народної освіти України Матвеев С.Ф., віце-президент федерації дзюдо України, заслужений тренер України Павленко В.Г., головний тренер збірної команди України Орденів С.В., викладач кафедри олімпійського та професійного спорту НУФВСУ, заступник керівника НГ Голод Д.І., старший тренер чоловічої збірної команди України, заслужений тренер України Волович Д.А., заслужений працівник фізичної культури України, заслужений тренер України Калінський А.М., члени НГ Кравченко О.М., Синіцький І.В.

Рекомендовано до друку 21. 11. 2000 рішенням Вченої ради ДНДІФКіС за підсумками Державної науково-дослідної програми «Удосконалення системи підготовки спортсменів України до Олімпійських ігор», керівник д.п.н., професор Сахновський К.П., за напрямком «Науково-методичне забезпечення підготовки збірних команд України пріоритетних, особливо «медалоємких» видів спорту», керівник к.п.н., доцент Пядухов Ю.С.

У роботі проведений комплексний аналіз змагальної діяльності провідних українських і закордонних дзюдоїстів на олімпійському турнірі в Сіднеї, визначені особливості системи відбору у національну збірну команду України, а також сформульовані основні організаційно-педагогічні напрямки розвитку дзюдо в наступному олімпійському циклі.

Рецензенти - к.п.н., доцент, заслужений працівник фізичної культури України, заслужений тренер України, декан факультету олімпійського та професійного спорту НУФВСУ Бойко В.Ф.; д.б.н., професор, завідувач кафедрою медико-біологічних дисциплін НУФВСУ Приймаков О.О.

Авторська редакція.

Зміст:

Вступ	4
Розділ 1. Результати Олімпійських ігор	5
Розділ 2. Характеристика виступів закордонних і українських дзюдоїстів на Іграх у Сіднеї	13
Розділ 3. Відбір в олімпійську команду	22
Розділ 4. Удосконалення організаційно-педагогічних шляхів розвитку дзюдо в Україні	29
Закінчення	38
Література	40
Додаток	44

Вступ

Олімпійські ігри у Сіднеї дозволяють не тільки підвести підсумки діяльності окремих спортсменів, тренерів та організаторів, але й визначити ефективність розвитку системи дзюдо України за останній чотирирічний період. Тому, метою роботи є аналіз ефективності виступу дзюдоїстів на Іграх у Сіднеї, та на цій підставі визначення організаційно-педагогічних перспектив розвитку дзюдо в Україні.

Вивчення особливостей змагальної діяльності закордонних і українських дзюдоїстів на Олімпійських іграх дозволило по різному інтерпретувати підсумки їх виступів. Порівняння змісту тренувальної та змагальної роботи, яку виконали українські дзюдоїсти на останньому етапі підготовки до Ігор з особливостями реалізації їх спортивної майстерності на олімпійському турнірі є підставою для внесення суттєвих коректив у планування подальшої підготовки членів національної збірної команди.

Після Ігор у Сіднеї починається новий олімпійський цикл, у якому важливим етапом буде проведення відбору кандидатів у національну збірну команду країни та розробка стратегії підготовки українських дзюдоїстів до Олімпійських ігор 2004 року. Аналіз спеціальної літератури та узагальнення досвіду передової спортивної практики і результатів власних досліджень дозволило в представленій роботі охарактеризувати шляхи вирішення цих питань з метою оптимізації підготовки українських дзюдоїстів до майбутніх виступів на Іграх в Афінах.

Розділ 1

Підсумки Олімпійських ігор

Рівень організації та проведення XXVII Олімпійських ігор у Сідней, на думку президента МОК Х.А.Самаранча, виявився найвищим за всю історію сучасного олімпійського руху. Про величезний позитивний резонанс Ігор свідчать багатомільйонні фінансові витрати, а також рекордна кількість країн, що прийняли участь у цьому грандіозному спортивному форумі. У програмі Олімпійських ігор з дзюдо приймала достатньо значна кількість спортсменів (табл. 1.1). На Ігри в Сідней дзюдоїсти приїхали з 91 країни і п'яти континентів.

Таблиця 1.1

Динаміка кількості учасників з дзюдо на Олімпійських іграх.

Роки	1964	1972	1976	1980	1984	1988	1992	1996	2000
Кількість спортсменів	65	140	131	170	196	245	437	374	400

Аналіз змагальної діяльності дзюдоїстів на Олімпійських іграх у Сідней показав, що представлений у попередньому випуску методичних рекомендацій для тренерів прогноз олімпійських результатів практично підтвердився і відповідав рівню реалізації майстерності українських спортсменів [15, 16]. З огляду на результати виступів дзюдоїстів на провідних міжнародних змаганнях протягом останніх десяти років, можна переконатися у тому, що спортсмени з країн Європи на них впевнено домінують [33, 35]. Підсумки XXVII Олімпійських ігор не стали виключенням і показали, що представники європейського континенту завоювали найбільшу кількість медалей у дзюдо (рис. 1.1.). Приблизно 1/3 частина медалей, що

розі рувалася, завойована азіатськими спортсменами, а 1/7 - дзюдоїстами з панамериканського регіону. Представники Океанії та, особливо, Африки не змогли показати високі результати на цих змаганнях.

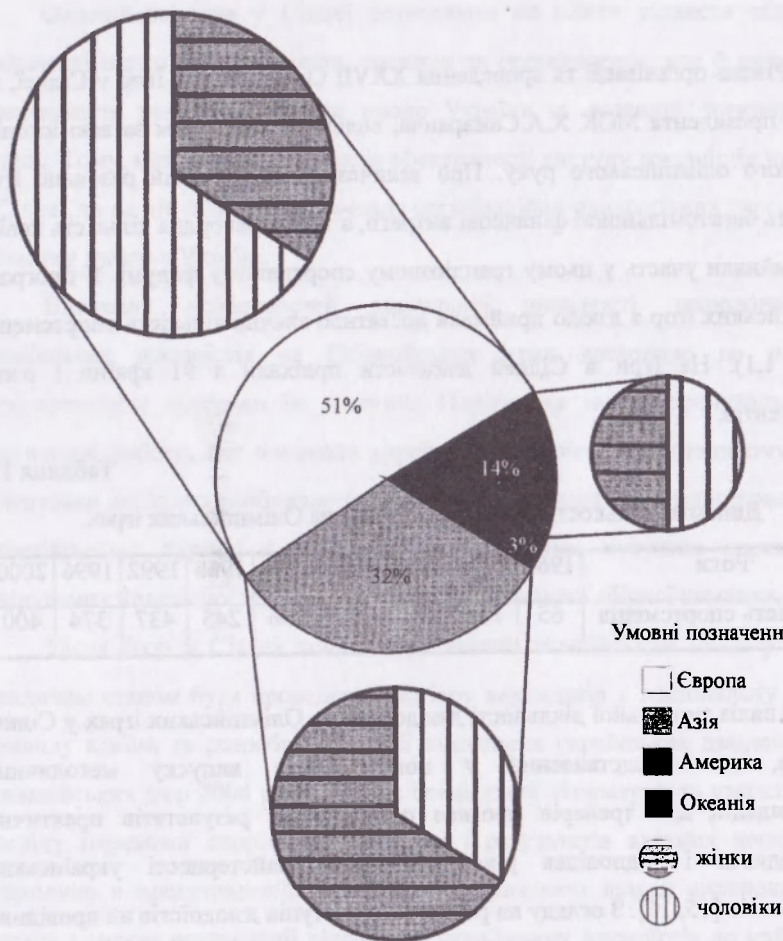

Рис. 1.1. Розподіл медалей між континентами за підсумками проведення Олімпійських ігор у Сідней, (%).

Статистичні дані [23, 33, 34] свідчать про те, що на престижних міжнародних змаганнях від країн Європи переважно завойовують медалі

чоловіки, а від Азії - жінки. Ці результати дозволяють тренерам орієнтуватися у виборі ефективних методик підготовки спортсменів різних шкіл дзюдо. Результати змагальної діяльності дзюдоїстів свідчать, що олімпійські медалі завойовані представниками багатьох країн Європи, а результати азіатських спортсменів, в основному, залежать від успіху двох-трьох країн. Можна передбачити, що сталі демократичні процеси у Європі дозволять у майбутньому значно збільшити кількість країн, представники яких будуть завойовувати медалі на престижних міжнародних змаганнях. Згідно отриманих даних, дзюдоїсти Японії, Кореї та Китаю у найближчих чемпіонатах світу та Олімпійських іграх не дозволять досягти високих спортивних результатів представникам з інших країн Азії

Комплексний аналіз статистичних матеріалів змагальної діяльності дзюдоїстів на олімпійському турнірі (рис. 1.2.) дозволив одержати такі результати:

- Японія, Франція, Куба, Китай та Корея завоювали більше половини медалей, що розігрувались;
- у чоловіків завоювали медалі представники 17 країн, у жінок - 14;
- 10 медалей (близько 20%) здобуті 7 країнами (Росією, Естонією, Україною, Білорусією, Грузією, Киргизстаном, Латвією), які входили до складу колишнього СРСР. Ці країни перевищили свій колишній рекорд, що встановлений на чемпіонаті світу 1999 року (8 медалей);
- високі результати показали спортсмени країн прибалтійського регіону: Естонія - 2 медалі, Латвія - 1;
- 15 країн з 25, представники яких мали нагороди, завоювали по одній медалі;
- за винятком Франції - 6 медалей, Італії - 4, Росії - 3 та Естонії - 2, дзюдоїсти більшості європейських країн здобули по одній медалі;

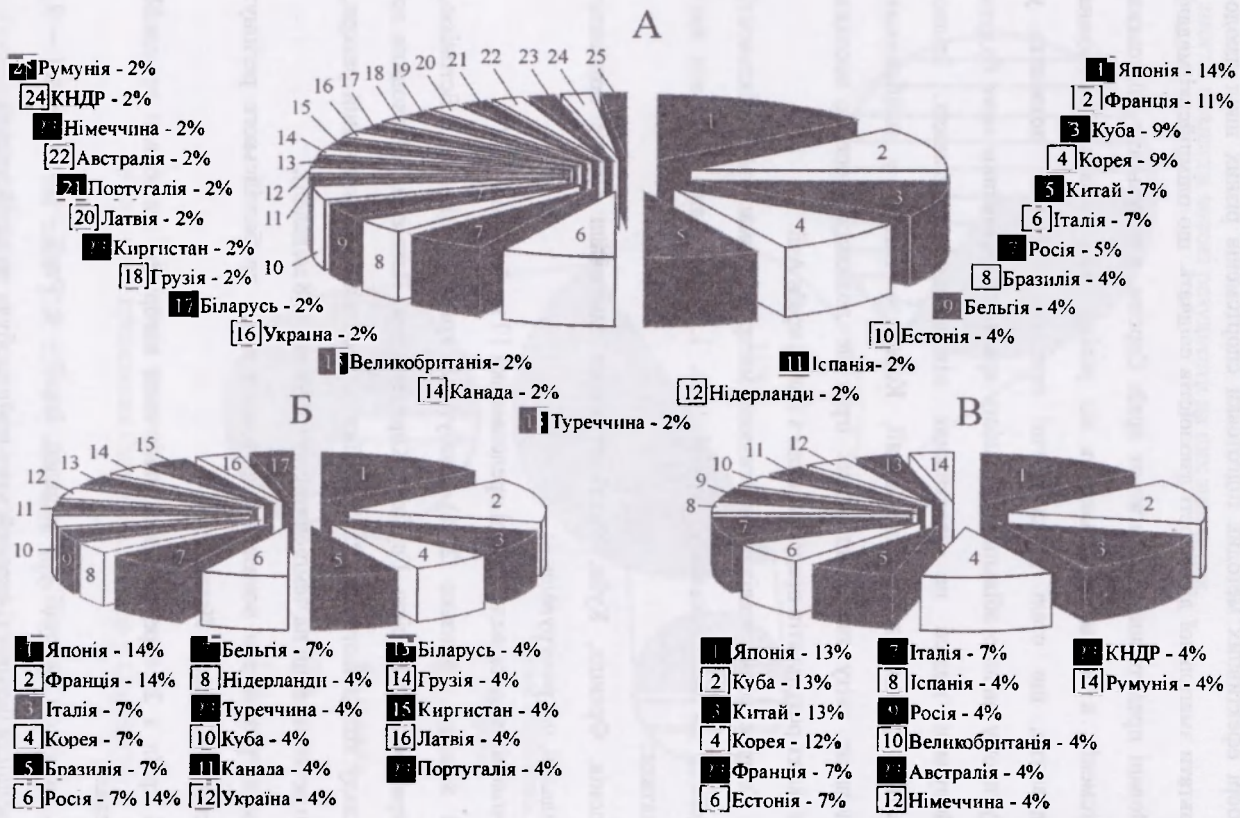

Рис. 1.2. Співвідношення сил (%) на Олімпійських іграх у Сідней: А - чоловіки та жінки, Б - чоловіки; В - жінки.

- невдало виступили спортсмени Іспанії, Нідерландів і Бельгії;
- спортсменки Японії, Куби, Китаю та Кореї завоювали більше половини медалей, що були розіграні серед жінок;
- у чоловіків явними лідерами стали дзюдоїсти Японії та Франції.

Основним показником успіху Ігор у Сідней є ефективність виступів спортсменів (рис. 1.3.). Підсумки змагань свідчать, що найбільш високі

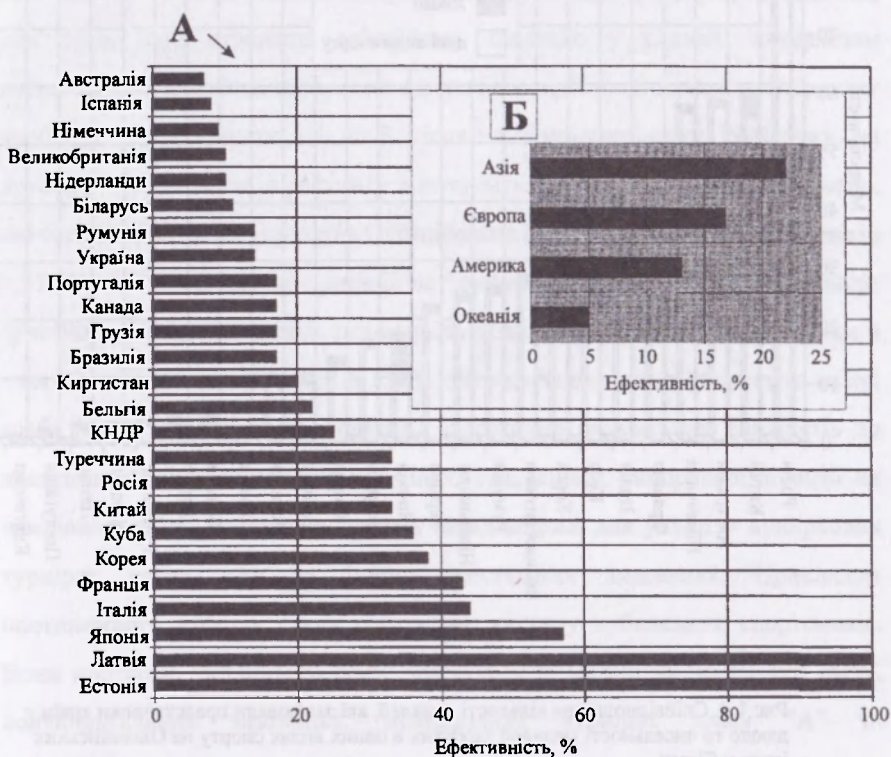

Рис. 1.3. Ефективність (%) результатів, які досягли представники країн - А та континентів - Б (співвідношення чисельності дзюдоїстів і кількості здобутих медалей) на Олімпійських іграх у Сідней.

досягнення здобули спортсмени Азії. Серед країн, найефективніші показники змагальної діяльності мали представники Естонії та Латвії. Традиційно високі

результати здобули національні збірні команди Японії, Італії, Франції, Кореї та Куби. Україна посіла за цим критерієм 18 місце у підсумковому заліку.

Результати порівняння кількості медалей, що були завойовані країнами-учасницями у дзюдо та інших видах спорту, дозволили констатувати наступне (рис. 1.4):

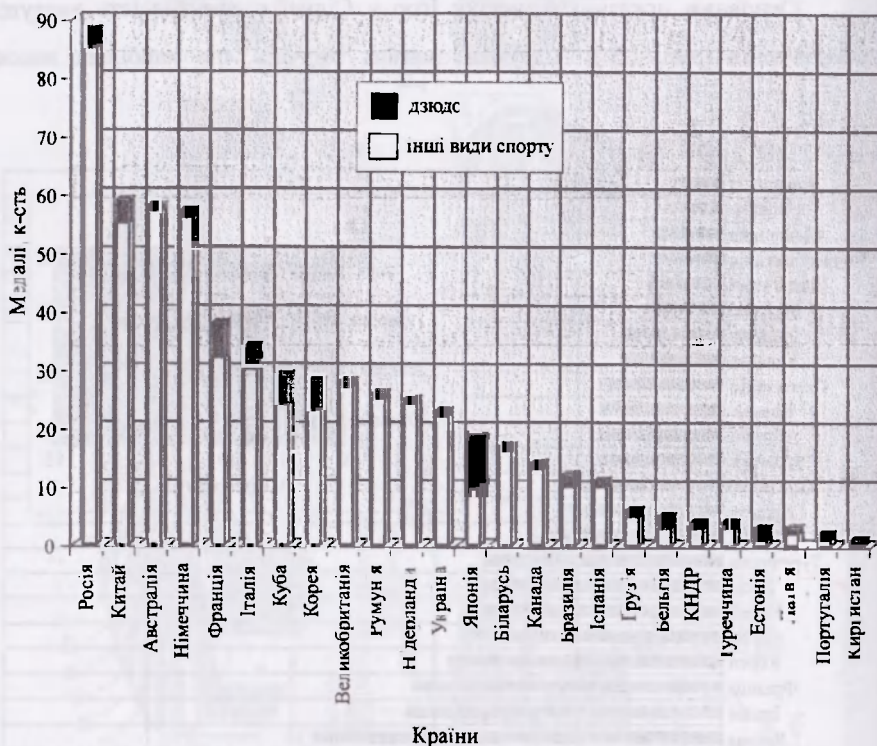

Рис. 1.4. Співвідношення кількості медалей, які завойовали представники країн у дзюдо та чисельності медалей здобутих в інших видах спорту на Олімпійських іграх у Сіднеї.

- для Японії дзюдо є найбільш «медалоємким» видом спорту;
- Франція, Італія, Куба та Корея здобули значну кількість олімпійських нагород у різних видах спорту, однак відсоток медалей, що завойований у дзюдо є достатньо суттєвим;

- представники Киргистану, Португалії, Латвії, Естонії, Туреччини і КНДР завоювали у дзюдо від 25 до 50% медалей від загальної кількості медалей, які здобули спортсмени цих країн.

Підсумки Олімпійських ігор у Сідней викликають суттєвий інтерес у спеціалістів не тільки за результатами командних заліків результатів, але перш за все за рівнем змагальної діяльності окремих дзюдоїстів. Багато фахівців відзначають, що система відбору на право участі дзюдоїстам в Олімпійських іграх з кожним чотирьохріччям ускладнюється [15, 16, 23]. Так, для того, щоб отримати олімпійську ліцензію у Сідней, дзюдоїстам надавалася можливість використати два етапи відбору. Зокрема, на першому необхідно було зайняти з 1 по 8 місця на чемпіонаті світу 1999 року, на другому - певні місця в рейтингу континентальних федерацій. Встановлено, що серед переможців і призерів Олімпійських ігор 2000 року 46,4 % чоловіків і 57,1% жінок завоювали ліцензії на торішньому чемпіонаті світу. Аналіз сучасної практики свідчить, що існують різні схеми побудови підготовки в олімпійському циклі [10, 11, 14, 23, 31]. Кожна з них має свої переваги, на які треба звертати увагу при організації підготовки українських дзюдоїстів до наступних Олімпійських ігор в Афінах. Так, японці, виборовши ліцензії на чемпіонаті світу, виставляли другий склад збірної для участі у відбіркових турнірах класу «А» та інших престижних змаганнях. Прикладом протилежного підходу стали результати виступу кубинських спортсменів. Вони протягом останнього року завойовували медалі на чемпіонаті світу, континентальних змаганнях, міжнародних турнірах класу "А" та Олімпійських іграх.

Таким чином, аналіз спеціальної літератури [3, 8, 9, 12, 13, 17, 22, 23] і статистичних даних дозволив виявити особливості рейтингу країн в світі за підсумками останнього олімпійського циклу. По-перше, дзюдоїсти країн, які

представляли колишні республіки СРСР, частіше займають лідируючі позиції на міжнародній спортивній арені. Зокрема, за останні 24 роки Україна виборола першу олімпійську медаль. По-друге, збільшується кількість країн, спортсмени яких завойовують медалі. Проте, співвідношення сил серед країн за підсумками чемпіонату світу 1999 року та Олімпійських ігор 2000 року, практично не змінилося.

Розділ 2

Характеристика виступів закордонних і українських дзюдоїстів на Іграх у Сіднеї

Показники змагальної діяльності дзюдоїстів на XXVII Олімпійських іграх можна розглянути у двох напрямках. З початку необхідно визначити особливості реалізації спортивної майстерності борців, які є типовими для провідних шкіл дзюдо у світі. Потім доцільно зупинитися на підсумках виступу провідних українських олімпійців.

З огляду на результати аналізу виступів провідних дзюдоїстів світу на престижних міжнародних змаганнях і узагальнення досвіду змагального олімпійського турніру в Атланті можна констатувати, що за останні роки істотно змінилося співвідношення реалізації компонентів структури змагальної діяльності [14, 20, 26, 32]. Серед основних факторів, які вплинули на особливості прояву спортивної майстерності дзюдоїстів можна назвати такі: розширення системи змагань, зміна правил змагань, підвищення конкуренції на престижних міжнародних змаганнях, ускладнення планування річної підготовки спортсменів і багато іншого. Вивчення особливостей перебігу змагальної діяльності дзюдоїстів на Іграх у Сіднеї дозволяє констатувати, що сьогодні підвищуються вимоги не тільки до прояву психічних якостей дзюдоїстів, але і до реалізації їх фізичної та техніко-тактичної підготовленості. Наприклад, морфо-функціональні показники дзюдоїстів-олімпійців свідчать про схильність багатьох з них до ведення швидкісно-силової та силової боротьби. У 21 спортсмена з 24 у важкій ваговій категорії вага була менше 130 кілограмів. Це говорить про те, що дзюдоїсти-важковики досягають результати у змагальних сутичках не за

рахунок можливостей власної ваги, а завдяки ефективній реалізації спеціальної підготовленості. Досвід спортсменів дозволяє вміло використовувати тактичні знання. Так, Анатолій Ларіков (Білорусія) бронзовий призер, фактично не зробив жодної технічної дії. Його тактична поведінка на татамі змушувала суддів давати різні зауваження суперникам. Схожі ситуації відбулись з олімпійською чемпіонкою Ізабель Фернандес (Іспанія). За олімпійський турнір вона виконала тільки два прийоми.

Статистичні дані, що отримані через міжнародну комп'ютерну мережу «Інтернет», дозволили визначити загальну кількість поєдинків на олімпійському турнірі – 538, з яких у чоловіків – 316, жінок – 222. Виставлені суддями оцінки та зауваження на олімпійському турнірі проаналізовані та представлені на рисунку 2.1. Технічні дії дзюдоїстів оцінювалися суддями на «юко» та «кока». Цей факт свідчить про те, що спортсмени при здійсненні прийомів роблять акцент не на технічну майстерність у цілому, а на реалізацію швидко-силових або силових можливостей. Співвідношення між виставленими оцінками практично однакове у дзюдоїстів всіх вагових категорій як у чоловіків, так і жінок. Виняток складають тільки вагові категорії 81 кг (виставлено на 20 «кока» більше, ніж дзюдоїстам інших вагових категорій) і 90 кг (у сумі більше «іппонів» і «ваза-арі», ніж «кока» і «юко»).

Серед зауважень, які отримали спортсмени, більше «шидо», потім «чуй» і «кейкоку». Практично відсутні попередження «хансоку-маке». У ваговій категорії 81 кг 30 «шидо» трансформувалися в 30 «кока». Співвідношення різних за рівнем попереджень практично однакове у спортсменів всіх вагових категорій.

Результати аналізу реалізації спортсменами на олімпійському турнірі технічної майстерності показали, що з існуючого у дзюдо арсеналу техніко-

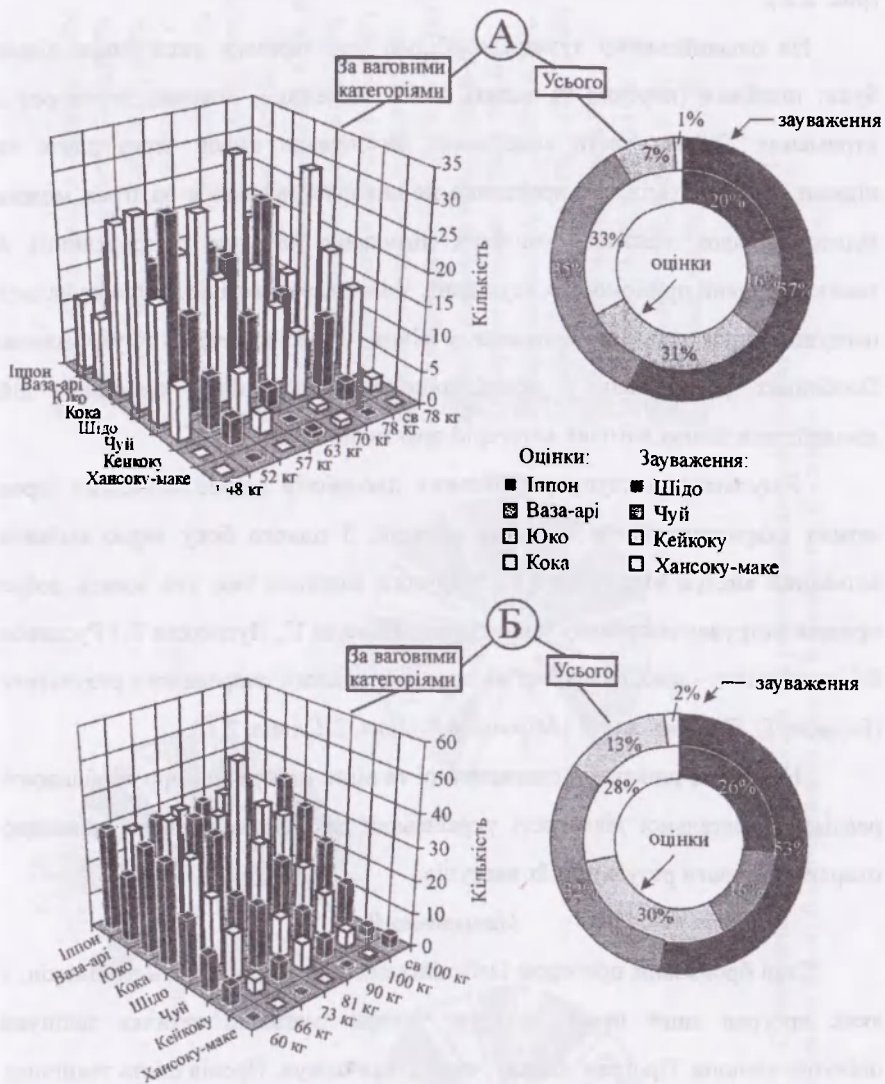

Рис. 2.1. Розподіл оцінок і зауважень на Олімпійських іграх:
 А - жінки; Б - чоловіки

тактичних дій, на змаганнях у Сіднеї використовувалося не більше двадцяти (рис. 2.2.).

На олімпійському турнірі найбільш популярними технічними діями були: підніжки (передня та задня), зачеп зсередини, боковий переворот і утримання. Досить часто спортсмени виконували кидок через плече та підхват. До прийомів, які практично не використовувалися на Іграх можна віднести: кидок підсадом гомілкою, підсікання (переднє та зсередини), а також больовий прийомом та удушення. Чоловіками частіше застосовувалися наступні: кидок підхватом і «млин», у жінок – зачеп зсередини та утримання. Особливих розходжень у співвідношенні використаних технічних дій дзюдоїстами різних вагових категорій практично немає.

Результати виступу українських дзюдоїстів на Олімпійських іграх можна охарактеризувати з різних позицій. З одного боку варто оцінити відмінний виступ Машуренко Р., з другого виділити тих, хто досить добре продемонстрував спортивну майстерність (Білодід Т., Луснікова Т. і Русяков В.), з третього – дзюдоїстів, які не показали вдалого спортивного результату (Беляєва Т., Прокоф'єва М. і Мірзалієв Р.) (рис. 2.3, табл. 2.1.).

Наявність вичерпної статистичної та відео інформації про особливості реалізації змагальної діяльності українських дзюдоїстів дозволяє докладно охарактеризувати результати їх виступів.

Машуренко Р.

Став бронзовим призером Олімпійських ігор. Провів п'ять поєдинків, з яких програв лише першу зустріч. Чотири змагальні сутички закінчив оцінкою «іппон». Програв: «кока», «юко», «кейкоку». Провів шість технічних дій. В цілому всі прийоми, спроби проведення дій та зауваження отримував на протязі перших половин двобоїв, а з другої хвилини поєдинків по четверту, частіше програвав (оцінки, зауваження).

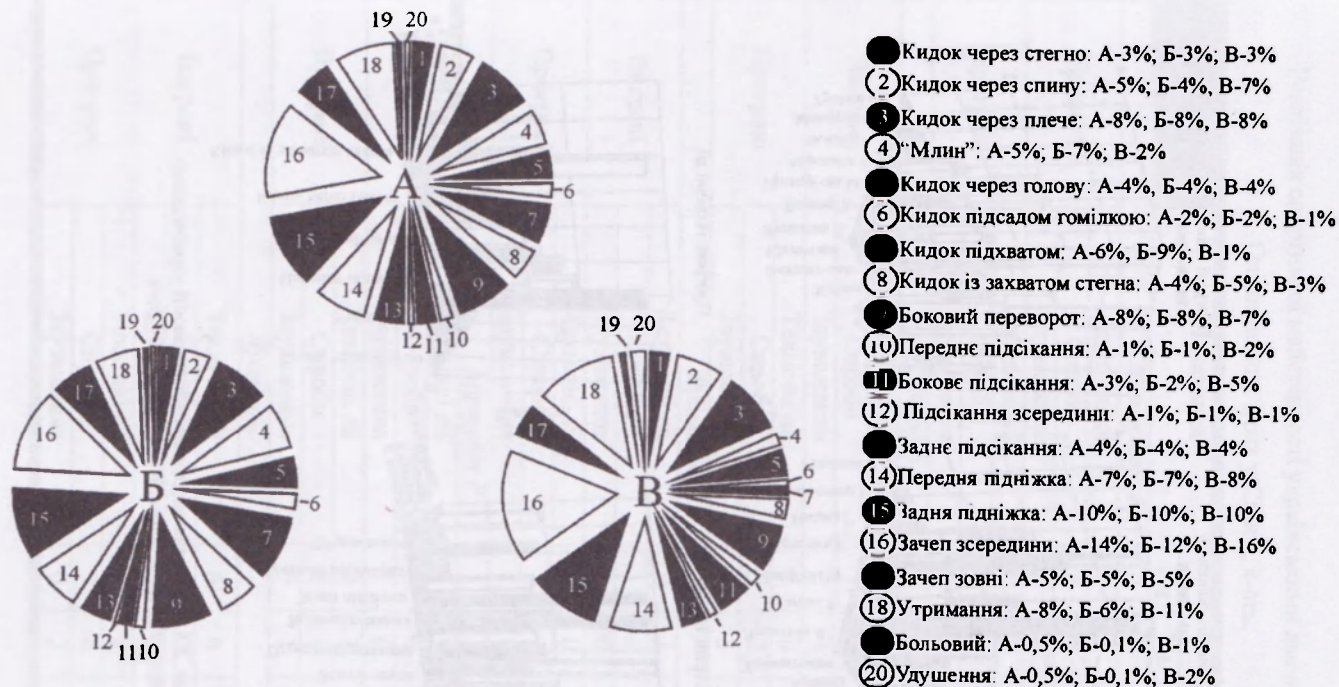

Рис. 2.2. Співвідношення технічних дій, які реалізовані дзюдоїстами на XXVII Олімпійських іграх: А - чоловіки та жінки; Б - чоловіки; В - жінки.

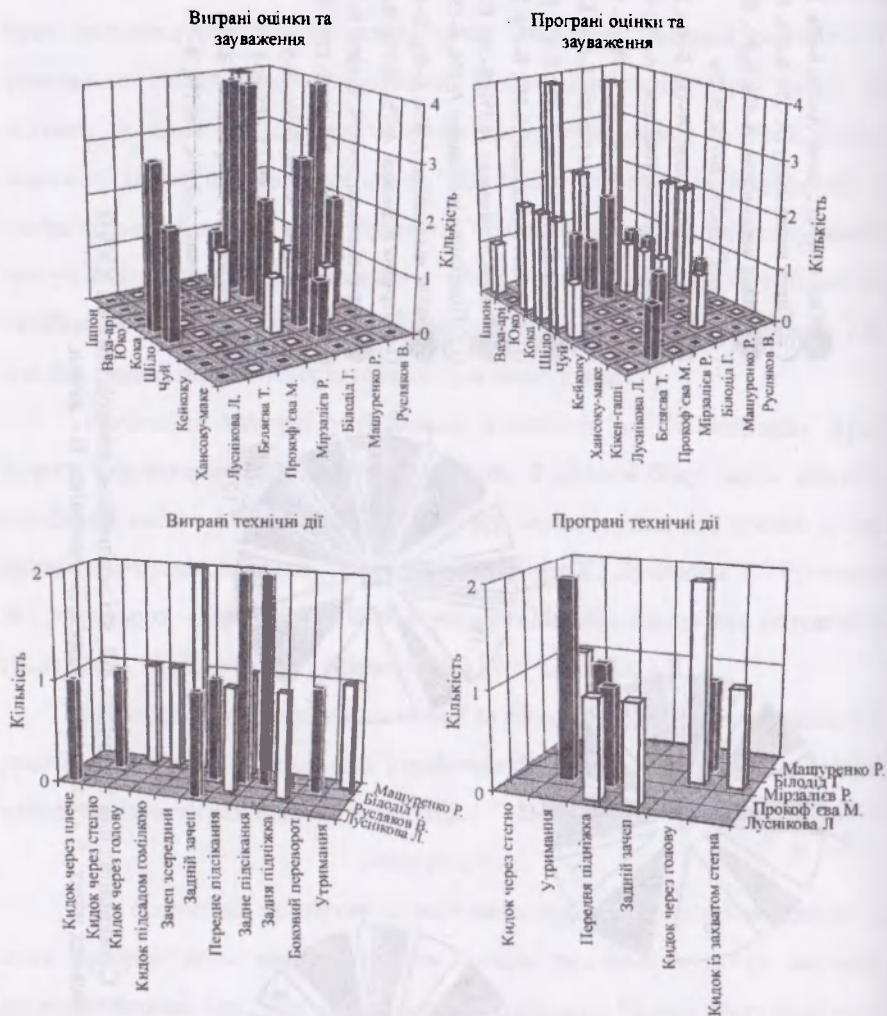

Рис. 2.3. Реалізація спортивної майстерності українськими здюдоістами на Олімпійських іграх 2000 року

Таблиця 2.1.

Реалізація спортивної майстерності українськими дзюдоїстами на
Олімпійських іграх у Сіднеї, к-сть.

	Показники	Хвилини				
		1-а	2-а	3-я	4-а	5-а
<i>Машиуренко Р.</i>						
Виграні	Технічні дії	4	1	0	0	0
	Спроби	1	4	0	0	1
	Зауваження	0	1	1	0	0
Програні	Технічні дії	0	0	1	0	0
	Спроби	1	2	0	1	0
	Зауваження	0	2	1	0	0
<i>Білодід Г.</i>						
Виграні	Технічні дії	0	2	3	2	0
	Спроби	1	2	2	0	0
	Зауваження	2	3	2	1	0
Програні	Технічні дії	1	0	1	2	0
	Спроби	0	2	3	1	0
	Зауваження	2	3	2	0	0
<i>Русяков В.</i>						
Виграні	Технічні дії	0	1	0	0	1
	Спроби	1	1	0	0	1
	Зауваження	1	0	0	0	0
Програні	Технічні дії	0	0	0	0	0
	Спроби	1	1	1	1	0
	Зауваження	1	0	0	0	0
<i>Мірзалиєв Р.</i>						
Виграні	Технічні дії	0	0	0	0	0
	Спроби	0	0	0	0	0
	Зауваження	1	0	0	0	1
Програні	Технічні дії	0	1	0	1	1
	Спроби	2	1	2	3	1
	Зауваження	0	1	1	1	0
<i>Луснікова Л.</i>						
Виграні	Технічні дії	0	0	0	2	
	Спроби	1	0	4	3	
	Зауваження	0	1	1	0	
Програні	Технічні дії	0	0	1	1	
	Спроби	3	4	4	3	
	Зауваження	0	2	2	0	

Білодід Г.

Зайняв дев'яте місце на Іграх. Провів чотири поєдинки, з яких програв два, зокрема одну - призерові Олімпійських ігор Ларікову А. (Білорусія). Провів і програв значну кількість технічних дій та спроб прийомів. Отримав сім зауважень, у тому числі й "хансоку-маке". В основному виконував підсікання. Програв одну змагальну сутичку утриманням. Вигравав і програвав технічні дії (спроби) на 2-4-х хвилинах боротьби. Зауваження змушував присуджувати їх суперникам, в основному, у першій половині поєдинків.

Луснікова Л.

Зайняла дев'яте місце на Іграх. Виграла два з чотирьох поєдинків. Одну зустріч програла чемпіонці Олімпійських ігор Ріоко Тамурі (Японія). Виграла три оцінки «кока», пропустила дві технічні дії та одержала три зауваження. Програвала, в цілому, від прийомів, якими володіє сама. Вигравала технічні дії, та робила спроби проведення прийомів у другій половині поєдинків. Протягом усіх змагальних сутичок дозволяли своїм суперницям виконувати спроби технічних дій.

Русяков В.

Провів дві змагальні сутички, з яких одну програв за рішенням суддів. Виконав переднє підсікання та задню підніжку. Вигравав технічні дії та здійснював спроби проведення прийомів, в основному, на початку та в кінці двобоїв.

Мірзалиєв Р.

Провів одну сутичку, яку програв (три дії та одне попередження). Пропустив два кидки через голову та десять спроб технічних дій.

Прокоф'єва М.

На початку двох сутичок пропустила чотири технічні дії (з них два утримання), які були оцінені у «ваза-арі».

Беляєва Т.

У першому двобої отримала «кікен-гаші» і була відсторонена від участі в змаганнях.

Таким чином, аналіз результатів змагальної діяльності українських дзюдоїстів на олімпійському турнірі дозволив констатувати:

- багато оцінок, які програли наші спортсмени були попередженнями;
- проведена більша кількість різноманітніших технічних дій, ніж програна;
- суперники наших спортсменів здійснювали багато спроб виконання технічних дій;
- технічні дії, в основному, проводилися на початку поєдинків, що свідчить про недостатній рівень спеціальної витривалості.

Розділ 3

Відбір в олімпійську команду

Початок олімпійського циклу супроводжується відбором кандидатів до складу національних збірних команд України (додаток). Для визначення дзюдоїстів, які зможуть продемонструвати високі результати у найближчих чемпіонатах світу та Олімпійських іграх, необхідна інформація про динаміку стану їх підготовленості. У першу чергу, варто орієнтуватися на дані медико-біологічного обстеження, результати виступів дзюдоїстів на змаганнях і зміст роботи, виконаний на попередніх етапах багаторічної підготовки. Крім цього, необхідно виявити функціональні резерви дзюдоїстів, визначити здатність спортсменів переносити винятково напружені тренувальні програми та ефективно адаптуватися до великих (стресових) навантажень.

Багато фахівців відзначають, що метою відбору спортсменів у національну збірну команду є не тільки виявлення спроможних досягти високі результати на відповідальних міжнародних змаганнях, але і формування колективу однодумців, здатних ефективно вирішувати різні за складністю та характером задачі [4, 23, 29].

Аналіз спеціальної літератури [1, 3, 21, 23] показує, що критерієм відбору є комплексна оцінка перспективності дзюдоїстів, динаміка становлення їх майстерності, яка характерна для найсильніших спортсменів світу. Часто відбір у національну збірну команду України передбачає перехід до нового етапу багаторічної підготовки. У наслідок цього, варто оцінити рівень загальної та спеціальної підготовленості дзюдоїстів.

Тренери звертають увагу не тільки на абсолютні показники тестування різних видів підготовленості борців, але й на прогрес, який досягнутий ними

в результаті тренувальної та змагальної діяльності на етапах попередньої базової та спеціальної базової підготовки.

Перспективними вважаються дзюдоїсти, у яких планомірно зростає рівень спортивних досягнень та функціональної підготовленості. Дуже важливо, щоб спортсмени, які претендують потрапити до складу національної збірної команди України, на попередніх етапах багаторічної підготовки застосовували різноманітні тренувальні програми, не використовували надзвичайних обсягів роботи, обмежувалися незначною кількістю занять з великими навантаженнями.

У спеціальній літературі [3, 23] відзначається, що спортсмени, які схильні до збільшення можливостей функціональних систем, мають резерви в підвищенні економічності техніки, рухливості та варіативності діяльності систем енергозабезпечення, можуть з високою ймовірністю претендувати на досягнення найвищих спортивних результатів. При відборі висококваліфікованих дзюдоїстів особливе значення має оцінка особистісних і психічних якостей. Серед таких показників, потрібно враховувати наступні: стійкість до стресових ситуацій; здатність налаштовуватися на активну змагальну боротьбу; вміння мобілізувати сили при гострій конкуренції, психічну сталість при виконанні об'ємної та напруженої тренувальної роботи; вміння вести активну боротьбу у відповідальних змаганнях з високою конкуренцією. Згідно даних науково-методичної літератури, досвіду передової спортивної практики та власних результатів дослідження можливо ефективно здійснити відбір кандидатів у збірну команду України, а також визначити список її перших номерів до участі в основних і головних змаганнях року та олімпійського циклу.

З метою оптимізації формування збірної команди нашої країни, науковою групою на останньому тренувальному зборі до Олімпійських ігор в

Сідней було проведено експертне опитування провідних українських спеціалістів.

На думку респондентів, оптимальними значеннями критеріїв відбору кандидатів у національну збірну є:

- вік: 18-25 років;
- спортивний результат: I-III місця на чемпіонаті України;
- кількість міжнародних стартів: 3-6 на рік;
- період занять дзюдо: 5-10 років;
- вік присвоєння звання кандидата в майстри спорту - 14-16 років, майстра спорту - 16-18 років.

Результати досліджень багатьох авторів показують, що в практиці існує достатньо показників, які дозволяють визначати перспективи дзюдоїстів високого класу [1, 3, 4, 23]. Тому фахівці визначають, що найбільш важливими критеріями відбору формування національної збірної команди з дзюдо є перспективні особливості змагальної діяльності спортсменів. Зокрема, на перше місце, за значимістю, вони віднесли стан здоров'я, на друге - стабільні результати в змаганнях, на третє - змагальний досвід, на четверте - здатність показувати найвищий спортивний результат в екстремальних умовах, на п'яте - перспективність росту спортивної майстерності, на шосте - різнобічність технічної підготовленості, на сьоме - вміння пристосовуватися до умов конкретних змагань, на восьме - поточний спортивний результат.

Таким чином, результати опитування фахівців свідчать, що, в основному, вони звертають увагу на рівень стану здоров'я дзюдоїстів і прояв їхніх психічних здібностей в умовах змагальної діяльності. Інша група критеріїв відбору також суттєва для визначення складу національної збірної команди України. Однак їх роль найбільш важлива при відборі дзюдоїстів до попередніх етапів багаторічної підготовки. Отримані результати опитування

прямо погоджуються з даними багатьох авторів [4, 23, 27 та ін.], які всебічно займаються проблемами відбору спортсменів високого класу.

У процесі відбору елітних дзюдоїстів необхідно вирішувати не тільки локальні задачі, але й приймати кардинальні рішення (рис. 3.1.).

Умовні позначення:

- 1 - проведення комплексного педагогічного та медичного обстеження;
- 2 - зменшення середнього віку членів національної збірної команди;
- 3 - обговорення кандидатур на розширеному засіданні НСФ;
- 4 - залучення талановитої молоді з інших країн.

Рис. 3.1. Ефективність прийняття рішення в процесі формування національної збірної команди України.

Здебільшого фахівці стверджують, що перш ніж приймати остаточний варіант комплектування складу національної збірної команди України, необхідно комплексно оцінити стан підготовленості кандидатів. Цілком природньо, що при підготовці до Ігор в Афінах акцент потрібно робити на юніорів і молодь, які останнім часом досягли істотних успіхів на міжнародній арені. Залучення з-за кордону дзюдоїстів, практично не підтримується

фахівцями, тому що в Україні є достатньо перспективних молодих спортсменів.

Аналіз світового досвіду показує, що в різних країнах існують традиційно сталі критерії відбору перших номерів збірної команди [23, 29]. Визначення показників відбору залежить від особливостей соціальної та економічної систем держави, менталітету нації, спортивних традицій та багатьох інших факторів. Результати опитування українських фахівців з цього приводу можна розділити на дві групи. Так, при відборі дзюдоїстів для участі в чемпіонатах Європи і світу, тренери та спортсмени національної збірної команди до найбільш важливих критеріїв віднесли такі: перемога на останньому чемпіонаті України, думка головного тренера, призові місця на останніх міжнародних турнірах класу «А», стабільні виступи на міжнародній арені протягом останніх років, попередній успішний виступ на чемпіонаті Європи або світу. Найменш значним показником при відборі спортсменів є перемога в контрольному поєдинку на поточному тренувальному зборі.

Ефективність здійснення відбору та орієнтації дзюдоїстів на етапі вищих досягнень багато в чому залежить від знань і досвіду, що передаються з покоління в покоління.

Збереження традицій у дзюдо є однією з актуальних проблем. Природно, що зміцнення позицій українських спортсменів на міжнародній арені можливо з урахуванням досвіду видатних спортсменів, тренерів, організаторів і вчених національної школи дзюдо. Аналіз опитування провідних спеціалістів України (рис. 3.2.) дозволив констатувати:

- збереження традицій істотно позначиться на підвищенні спортивної майстерності дзюдоїстів;
- думки спортсменів і тренерів значно відрізняється у тому, що для першої групи респондентів важливим є особистість наставника, а для другої –

підвищення кваліфікації, шляхом вивчення науково-методичної літератури, відвідування семінарів тощо.

Умовні позначення:

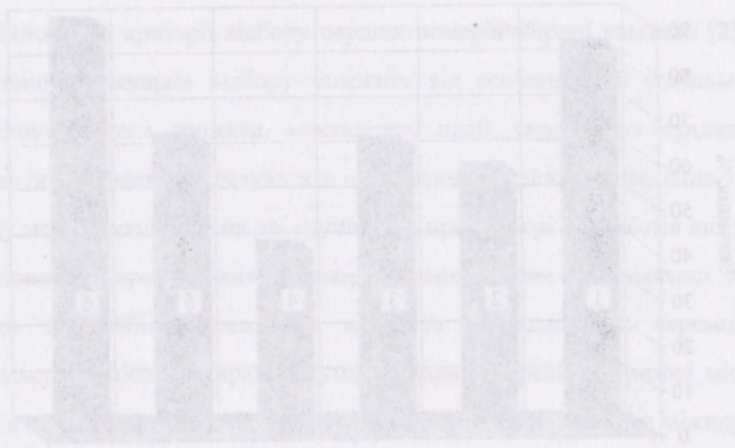
- 1 - залучення юнаків і молоді до програм підготовки членів національної збірної;
- 2 - організація семінарів підвищення кваліфікації тренерів (спортсменів);
- 3 - реалізація національних традицій у підготовці дзюдоїстів високого класу;
- 4 - проведення змагань серед ветеранів;
- 5 - видання спеціальної науково-методичної літератури;
- 6 - залучення видатних дзюдоїстів (тренерів) до підготовки національної збірної команди.

Рис. 3.2. Значення (%) напрямків збереження традицій у дзюдо.

Тому, послідовна передача знань та досвіду видатних фахівців контингенту спортсменів, зможуть надати суттєву допомогу ДКМПСТУ і НСФ при вирішенні організаційних та науково-методичних проблем у збірних командах України (національній, молодіжній та юнацькій) і

первинних організаціях (спортивних клубах, ДЮСШ) різних регіонів нашої країни.

Розділ 4

Удосконалення організаційно-педагогічних шляхів розвитку дзюдо в Україні

Ефективність розвитку організаційної системи дзюдо в Україні залежить від готовності структур спорту та якості проведення безпосередніх заходів [5, 6]. Результати узагальнення спеціальної літератури та власних досліджень доцільно застосовувати в рамках основних сьоми організаційно-педагогічних аспектів: організаційної структури управління, нормативно-правової бази, видів забезпечення, системи змагань, кваліфікації тренерів, контингенту спортсменів і результатів змагальної діяльності.

1. *Організаційна структура управління.* Поява нових форм керування розвитком дзюдо в Україні в 90-і роки (комерційної та громадської в особі НОК і НСФ) відбивають запити практики сучасного олімпійського спорту і, в той же час, наполегливо вимагають суттєвих змін в організаційній структурі управління цим процесом [7, 24, 25]. Підсумки виступу у Сідней українських дзюдоїстів підкреслюють величезний політичний, економічний та соціальний вплив спортивних досягнень на утвердження міжнародного престижу нашої країни. Державним, громадським і комерційним організаціям варто, з одного боку, об'єднати зусилля, з іншого боку - розділити функції управління підготовкою спортсменів в наступному олімпійському циклі. Це дозволить Державному комітету молодіжної політики, спорту і туризму України (ДКМПСТУ) ефективно здійснювати вертикальне управління діяльністю фахівців і організацій, інтереси яких прямо пов'язані з розвитком дзюдо в Україні, забезпечити підготовку та гідну участь наших спортсменів у майбутніх Олімпійських іграх в Афінах.

Наступним кроком перетворення організаційної структури дзюдо в Україні є розширення і конкретизація роботи громадських організацій (НСФ і добровільних спортивних товариств). Розвиток НСФ дзюдо відбуватиметься на міжнародному та національному рівнях. Вдосконалення роботи інституту збірної команди України дозволить оптимізувати підготовку дзюдоїстів до головних стартів чотирьохріччя, а саме створити суттєві передумови до завоювання ними олімпійських нагород. Розширення ділового співробітництва зі спортивними федераціями (асоціаціями) інших країн, представлення вітчизняних фахівців у суддівському корпусі та апараті управління МСФ, організація міжнародних змагань на території України, висвітлення діяльності регіональних федерацій та спортивних клубів через міжнародну комп'ютерну мережу "Інтернет", дозволить відновити та підвищити авторитет української національної школи дзюдо у світі. Важливим напрямком у діяльності НСФ України є популяризація дзюдо у нашій країні. З цією метою розробляються та реалізуються спеціальні програми, які забезпечують залучення більшої кількості молоді до занять дзюдо в освітніх установах різних регіонів України.

Структурна перебудова роботи НСФ дозволить створити спеціальні служби для координації діяльності регіональних федерацій та надання допомоги ДЮСШ і спортивним клубам. Наприклад, маркетинговий відділ забезпечить фінансову базу, інформаційний - зв'язок з різними організаціями та інформаційну підтримку, науково-методичний - кадрову підготовку шляхом проведення кваліфікованих семінарів та видання спеціальної літератури.

Автономізація обласних федерацій активізує роботу первинних організацій, забезпечить реальний зв'язок дитячо-юнацьких спортивних шкіл і комерційних клубів з місцевими органами влади, створить умови для

погоджених дій регіональних спортивних організацій із ДКМПСТУ, НОК і НСФ.

При плануванні комплексної цільової програми на олімпійський цикл необхідно закріпити часткову участь у розвитку дзюдо за добровільними спортивними товариствами. Визначення ролі громадських організацій у розвитку дитячого, студентського та олімпійського спорту дозволить конкретизувати їх функції у загальному процесі управління розвитком дзюдо.

Однією з задач організаційного забезпечення ефективного функціонування системи дзюдо в Україні є управління розвитком первинних спортивних організацій. У нинішніх соціально-економічних умовах нашої країни необхідно не тільки зберегти систему дитячо-юнацьких шкіл, але й істотно їх модернізувати. Спираючись на державне забезпечення ДЮСШ, ПІВСМ і СДЮШОР, варто розвивати форми позабюджетного фінансування, розширювати взаємовигідне співробітництво з комерційними і громадськими організаціями. Комерційні спортивні клуби є найбільш адаптованими до нових ринкових умов України організаціями, які розвивають дитячо-юнацький спорт. Тому створення асоціацій спортивних клубів суттєво підвищить їхній престиж у загальній системі дзюдо у країні.

2. *Нормативно-правова база.* Ефективність організаційної системи дзюдо в Україні прямо залежить від повноти та якості її юридичного забезпечення [2]. Рекомендації з удосконалення нормативно-правового супроводу галузі фізичної культури і спорту в цілому, повною мірою стосуються дзюдо. Відчутний прогрес розвитку дзюдо пов'язаний з можливістю вирішення на законодавчому рівні пільгової системи оподаткування для організацій і приватних осіб, які фінансово допомагають олімпійському спорту. Рішення цієї проблеми дозволить НОК, НСФ, клубам, тренерам і спортсменам укладати взаємовигідні довгострокові

контракти із спонсорами - юридичними та фізичними особами, вітчизняними та закордонними.

Удосконалення нормативно-правової бази у галузі фізичної культури і спорту позитивно відіб'ється на розвитку спорту вищих досягнень в цілому, у тому числі й дзюдо. Внесення поправок у Закон України «Про фізичну культуру і спорт», у яких конкретизуються функції управління НСФ, розроблені умови та механізм здійснення економічної діяльності державними і суспільними структурами, виділені організації, які відповідають за виконання нормативних положень, введена адміністративна та кримінальна відповідальність за порушення діючого законодавства, - дозволить адаптувати юридичні документи спорту до нових соціально-економічних умов, а отже, сприяти подальшому прогресу дзюдо в Україні [30].

Нормативно-правові зміни варто здійснити на рівні федерації дзюдо України. Введення контрактної системи для організаторів, тренерів і дзюдоїстів, у якій докладно обговорюються фінансові та соціальні питання, визначаються права та обов'язки людей, розглядаються умови припинення з ними співробітництва створить передумови до професіоналізації дзюдо у країні. Крім того, юридичного обґрунтування потребують маркетинговий, ліцензійний та рекламно-спонсорський види діяльності різних організацій вітчизняної системи дзюдо.

Окрім спортивні клуби, тренери та приватні особи не поспішають реєструватися як суб'єкти підприємницької діяльності. Ліцензування їхньої діяльності збільшить фінансові надходження в бюджет НСФ. Федерації дзюдо України варто розробити та ввести в дію спеціальні нормативні документи, які регламентують подібну діяльність.

3. Види забезпечення. Сучасна спортивна практика свідчить, що для досягнення найвищих результатів рівень забезпечення підготовки дзюдоїстів

високого класу повинен відповідати світовим стандартам. Зміни, які відбулися в українському суспільстві, вплинули на зниження рівня практично усіх видів забезпечень розвитку дзюдо. Таким чином, перед ДКМПСТУ, НСФ та іншими спортивними організаціями потрібно визначити задачі пошуку ефективних засобів підвищення фінансового, матеріально-технічного, інформаційного, науково-методичного та інших видів забезпечень.

Аналіз спеціальної літератури [7, 19, 24, 25], досвіду спортивної практики і результатів власних досліджень показує, що фінансове забезпечення займає суттєве місце в управлінні розвитком дзюдо в Україні. Серед основних шляхів позабюджетного фінансування можна рекомендувати такі: для НСФ – впровадити систему ліцензування тренерської діяльності, продаж символіки федерації як товарного знаку, розміщення реклами на внутрішніх змаганнях; ввести платну систему підвищення кваліфікації фахівців; налагодити видання та продаж спеціальної науково-методичної літератури (журналів, методичних посібників тощо), виготовляти і розповсюджувати відеоматеріали; укладати довгострокові контракти на взаємовигідних умовах зі спонсорами; для спортивних комерційних клубів і ДЮСШ – здавати в оренду спортивні зали у вільний від навчально-тренувального процесу час; розширювати практику проведення тренувальних занять на комерційній основі; вести роботу з пошуку та залученню спонсорів тощо.

Ефективність матеріально-технічного забезпечення можливо підвищити шляхом налагодження виробництва з виготовлення спортивної форми (кімоно), спеціального покриття (татамі, матів) та інвентарю (тренажерів, тренувальних пристроїв та інших засобів) в Україні.

Перспективи науково-методичного забезпечення дзюдо в Україні, у першу чергу, пов'язані з роботою наукової групи (НГ), яка створена при

національній збірній команді. Забезпечення фінансової та матеріально-технічної бази, дасть можливість вченим та медикам не тільки значно підвищити рівень підготовки спортсменів високого класу, але й сприяти подальшому розвитку дзюдо в Україні. Суттєвим внеском у реалізацію науково-методичного забезпечення системи дзюдо у країні є підготовка та реалізація комплексної цільової програми на олімпійський цикл, організація та проведення науково-практичних конференцій для тренерів, проведення семінарів підвищення кваліфікації кадрів при НСФ, здійснення обстежень кандидатів і членів національної збірної команди України, видання методичних посібників, статей та практичних рекомендацій.

Інформаційне забезпечення розвитку дзюдо реалізується застосуванням передових технологій, що дозволить підвищити якість, швидкість обробки та впровадження наукових даних у практику. Для цього НСФ, обласним федераціям і спортивним клубам варто мати власні сторінки та сайти в міжнародній мережі «Інтернет». Комп'ютеризація системи дзюдо в Україні буде сприяти накопиченню банку даних, поліпшувати якість обміну інформацією. Здійснення відеозапису престижних міжнародних змагань з наступним аналізом змагальної діяльності дозволить тренерам оперативного одержувати оброблену інформацію про стан спортивної майстерності кращих закордонних і українських дзюдоїстів.

4. *Система змагань.* На формування системи змагань українських дзюдоїстів впливають два основних фактори: міжнародний і національний календар спортивних змагань. Якщо планування міжнародних змагань здійснюється МСФ, то розробка календаря змагань в Україні є прерогативою ДКМПСТУ і НСФ. З урахуванням цього, можливо розширювати та урізноманітнювати національний календар змагань. По-перше, це проведення дитячо-юнацьких змагань. По-друге, організація міжнародних змагань, у тому

числі турнірів класу «А», першостей і чемпіонатів Європи. По-третє, проведення клубних чемпіонатів України.

Участь українських дзюдоїстів у великій кількості комерційних турнірів не сприяє ефективній реалізації їхньої спортивної майстерності на основних змаганнях року та чотирьоріччя - Олімпійських іграх. Тому, для кандидатів і членів національної збірної команди України варто розробити індивідуальні графіки участі у змаганнях, тобто індивідуальні системи. Особливу увагу необхідно звернути на участь членів збірних команд у серіях міжнародних турнірів класу «А», тому що вони є відбірковими змаганнями на Олімпійські ігри.

5. Кваліфікація тренерів. Результати власних досліджень свідчать про те, що протягом останнього десятиріччя істотно знизився рівень кадрового забезпечення системи дзюдо в Україні. Підвищення кваліфікації спеціалістів з дзюдо залежить від удосконалення системи фахової освіти, ступеня науково-методичних розробок, ефективності викладання на курсах перепідготовки кадрів, частоти проведення науково-практичних конференцій, семінарів і круглих столів для тренерів.

Організація та проведення зазначених заходів на базах вищих навчальних закладів і НСФ дозволить фахівцям одержувати нову інформацію та використовувати її для удосконалення методики спортивної підготовки.

Запрошення з-за кордону провідних спеціалістів світу для ведення лекцій з актуальних проблем організації та підготовки дзюдоїстів, проведення практичних семінарів дозволить підвищити рівень кадрової підготовки організаторів, тренерів, науковців і спортивних лікарів України. Керівникам спортивних організацій, тренерам і суддям України необхідно вивчати особливості управління системою дзюдо та підготовки дзюдоїстів у найсильніших спортивних центрах Європи та світу.

6. *Контингент спортсменів.* Недостатній рівень фінансового, матеріально-технічного та іншого видів забезпечень системи дзюдо в Україні у 90-і роки, припускає вибірковий підхід до формування спортивної майстерності дзюдоїстів в залежності від рівня їхньої кваліфікації.

Для вирішення цієї проблеми необхідно розробляти і впроваджувати механізм відбору дзюдоїстів на етапах багаторічної підготовки. Індивідуалізація тренувального процесу спортсменів припускає урахування особистісних якостей, функціональних можливостей, схильності до типу ведення змагальної діяльності. На етапах максимальної реалізації індивідуальних можливостей та збереження майстерності до проведення тренувального процесу залучають психолога, який допомагає дзюдоїстам адекватно реагувати на нестандартні позатренувальні, тренувальні та змагальні ситуації.

Рівень кваліфікації спортсменів залежить від ефективності теоретичної підготовки. Аналіз результатів змагальної діяльності, внесення у тренувальний процес коректив, усвідомлених дзюдоїстами, дозволить не тільки підвищити ефективність управління їх підготовкою, але й розвивати у спортсменів творчі та розумові здібності, які необхідні під час змагальних сутичок.

7. *Результати змагальної діяльності.* Комерціалізація дзюдо суттєво позначилася не тільки на організації та проведенні турнірів, але й на характері змагальної діяльності дзюдоїстів. Розширення системи змагань (командні чемпіонати, клубні змагання, турніри класу «А»), відбилося на співвідношенні сил на міжнародній арені та динаміці спортивних результатів спортсменів на чемпіонатах Європи, світу й Олімпійських ігор. Багатьох спортсменів цікавить фінансова винагорода, запропонована організаторами турнірів. Крім того, міжнародні федерації стимулюють участь дзюдоїстів у

ліцензійних турнірах, на яких розігруються путівки на Олімпійські ігри. У наслідок цього, практично неможливо цілеспрямовано готуватися до головних змагань року. Нерідко спортсмени змушені проводити процес підготовки паралельно з інтенсивною змагальною діяльністю, що у свою чергу, позначається на рівні підготовленості дзюдоїстів.

Для того, щоб вчасно увійти у стан спортивної форми до участі в Олімпійських іграх в Афінах, членам національної збірної команди з дзюдо необхідно конкретизувати задачі на кожні змагання олімпійського чотириріччя окремо. Незважаючи на щільність графіка спортивних заходів, найвищий результат необхідно планувати у головних змагання року та чотириріччя. В усіх інших змаганнях, повинні вирішуватися конкретні педагогічні задачі, серед яких провідне місце займають контроль і удосконалення рівня техніко-тактичної, фізичної, психологічної та інтегральної підготовленості дзюдоїстів.

Закінчення

Аналіз сучасної спортивної практики, спеціальної літератури [13, 18, 21, 27, 28 та ін.] та матеріалів власних досліджень дозволяють стверджувати, що українська школа дзюдо має глибокі історичні корені та суттєвий авторитет у світі. Високі спортивні результати, які продемонстровані українськими дзюдоїстами на останніх значних міжнародних змаганнях, у тому числі на Олімпійських іграх свідчать, не тільки про ефективну методiku підготовки, високу спортивну майстерність, але й потенціал вітчизняного центру дзюдо.

Вимоги, запропоновані сьогодні до рівня підготовленості дзюдоїстів на значних міжнародних змаганнях, змушують спеціалістів здійснювати пошук найбільш перспективних шляхів удосконалювання процесу підготовки їх підопічних. Спортивні функціонери, практики та вчені на сучасному етапі розвитку спорту вищих досягнень виділяють три напрямки підвищення спортивної майстерності дзюдоїстів: педагогічне, медико-біологічне та технологічне. Незважаючи на те, що багато тренерів останні два напрямки розглядають майже як панацею вирішення проблем підготовки, педагогічний напрямок досі з багатьох причин є найбільш ефективним засобом управління тренувальним процесом. По-перше, створена фундаментальна система педагогічних знань. По-друге, тренери є спеціалістами, насамперед, в педагогіці, а не в інших галузях діяльності. По-третє, цей напрямок розвивається практично без особливих фінансових витрат. По-четверте, багато розроблених ефективних методичних положень не знайшли ще застосування в спортивній практиці.

Таким чином, реалізація цільової комплексної програми розвитку дзюдо в наступному олімпійському циклі підвищить не тільки організаційне, науково-методичне, інформаційне та інші види забезпечення системи дзюдо України, але й дозволить гідно підготуватися до участі українських дзюдоїстів у престижних міжнародних змаганнях, у тому числі й Олімпійських іграх в Афінах.

Література:

1. Бойко В.Ф., Данько Г.В. Управление и контроль в тренировочном процессе борцов: Методическое пособие. - К.: УГУФВС, 1997. - 50 с.
2. Борзов В.Ф. Закон Украины "О физической культуре и спорте" и олимпийское движение // Современный олимпийский спорт: Материалы международного научного конгресса. - К.: КГИФК, 1993. - С. 9-12.
3. Булатова М.М. Теоретико-методологические основы реализации функциональных резервов спортсменов в тренировочной и соревновательной деятельности: Автореф. дис. ... д-ра пед. наук. - К., 1996. - 50 с.
4. Волков Л.В., Фнлин В.П. Спортивный отбор. - М.: Физкультура и спорт, 1983. - 176 с.
5. Голод Д.И. Организационно-педагогические аспекты развития олимпийских видов спортивной борьбы в Украине в 80-е - 90-е годы: Автореф. дис. ... канд. наук по физ. восп. и спорту. - К., 2000. - 20 с.
6. Голод Д.И. Перспективы развития олимпийских видов спортивной борьбы в Украине в начале XXI века // Физическое воспитание студентов творческих специальностей: Сборник научных трудов. - Х: ХХПИ, 2000 - №1 - С. 8-12.
7. Гуськов С.И. Государство и спорт. - М., 1996. - 176 с.
8. Дзюдо / Сокращенный перевод с японского В.И.Силина. - М.: Физкультура и спорт, 1977. - 104 с.
9. Келлер В.С., Платонов В.Н. Теоретико-методические основы подготовки спортсменов. - Львов: Украинская спортивная ассоциация, 1993. - 270 с.

10. Коблев Я.К. Система многолетней подготовки спортсменов международного класса в борьбе дзюдо: Автореф. дис. ... д-ра пед. наук. – М., 1990. - 37 с.
11. Коблев Я.К., Письменский И.А., Чермит К.Д. Подготовка дзюдоистов. - Майкоп, 1990. - 447 с.
12. Матвеев Л.П. Основы спортивной тренировки. - М.: Физкультура и спорт, 1977. - 280 с.
13. Матвеев С.Ф. Тренировка в дзюдо. - К.: Здоров'я, 1985. - 92 с.
14. Матвеев С.Ф., Голод Д.И., Синицкий И.В. Формирование программ подготовки элитных борцов на основе анализа соревновательной деятельности // Олімпійський спорт і спорт для всіх: проблеми здоров'я, рекреації, спортивної медицини та реабілітації: Тези доповідей четвертого міжнародного наукового конгресу. - К.: Олімпійська література, 2000. - С. 83.
15. Матвеев С.Ф., Орденюк С.В., Волощук Я.І., Волович Д.А., Кошавцев В.І., Ящук М.П., Голод Д.І., Сакаль Л.Д., Синицкий І.В. Програма підготовки дзюдоїстів України до участі в Олімпійських іграх у Сідней: Методичні рекомендації для тренерів. - К.: ДНДФКіС, 1999. - 54 с.
16. Матвеев С.Ф., Орденюк С.В., Голод Д.І., Волович Д.А., Ящук М.П., Мінейлюк А.В. Заключна підготовка дзюдоїстів України до Олімпійських ігор у Сідней: Методичні рекомендації для тренерів. - К.: ДНДФКіС, 2000. - 86 с.
17. Матвеев С.Ф., Фетисов В.И., Бойко В.Ф., Адырхаев С.Г. Управление подготовкой олимпийцев в спортивной борьбе с учетом структуры соревновательной деятельности // Современный олимпийский спорт: Материалы международного научного конгресса. - К.: КГИФК, 1993. - С. 164-167.

18. Медведь А.В., Глезер В.Я., Гуманов С.А. Дзюдо: Методическое пособие. - Мн., 1980. - 49 с.
19. Мічуда Ю.П. Ринкові відносини та підприємство у сфері фізичної культури і спорту: Навчальний посібник. - К.: Олімпійська література, 1995. - 152 с.
20. Новиков А.А., Шустин Б.Н. Тенденции исследования соревновательной деятельности в спорте высших достижений // Современный олимпийский спорт: Материалы международного научного конгресса. - К.: КГИФК, 1993. - С. 167-169.
21. Письменский И.А., Коблев Я.К., Сытник В.И. Многолетняя подготовка дзюдоистов. - М.: Физкультура и спорт, 1982. - 328 с.
22. Платонов В.Н. Современная спортивная тренировка. - К.: Здоров'я, 1980. - 336 с.
23. Платонов В.Н. Общая теория подготовки спортсменов в олимпийском спорте: Учебник. - К.: Олимпийская литература, 1997. - 584 с.
24. Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник: В 2 кн. Кн.1. - К.: Олимпийская литература, 1994. - 496 с.
25. Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник: В 2 кн. Кн. 2. - К.: Олимпийская литература, 1997. - 384 с.
26. Рахимов М.Н. Педагогические основы контроля и анализа соревновательной деятельности в спортивной борьбе: Автореф. дис. ... канд. пед. наук. - Ташкент, 1993. - 22 с.
27. Спортивная борьба: Учебник / Под ред. А.П. Купцова. - М.: Физкультура и спорт, 1978. - 424 с.
28. Станков А.Г., Климин В.П., Письменский И.А. Индивидуализация подготовки борцов. - М.: Физкультура и спорт, 1984. - 240 с.

29. Тумаян Г.С. Спортивная борьба – отбор и планирование. – М.: Физкультура и спорт, 1984. – 144 с.
30. Федоренко І. Основні напрямки подальшого розвитку фізичної культури і спорту в Україні // Наука в олімпійському спорті. - 1998. - №1. - С. 3-4.
31. Фетисов В. Индивидуализация использования ударных микроциклов контрольно-подготовительного мезоцикла подготовки квалифицированных борцов // Наука в олімпійському спорті. - 1999. - №1. - С. 52-59.
32. Шустин Б.Н. Модельные характеристики соревновательной деятельности // Современная система спортивной подготовки. - М.: СААМ, 1995. - С. 50-73.
33. Энциклопедия современного олімпійського спорту / Гл. ред. В.Н.Платонов. - К.: Олімпійська література, 1998. - 600 с.
34. Great judo championships of the world / by Oon On Yeob. - London, 1993. - 240 p.
35. Matveyev S.F., Yagello V. Judo - sports training. - Warsaw: RCMSzKFiS, 1997. - 100 p.

Склад збірної команди України на 2001 р.

Прізвище, ім'я	Рік народження	Розряд	ДСТ	Область	Вагова категорія	Плануємий результат	Тренери
Члени збірної команди (чоловіки)							
1	2	3	4	5	6	7	8
Балаян Камо	1977	МСМС	Динамо	м. Київ	81 кг	3-5 ЧЄ	Калинський А.М., Лозовой В.Б.
Балаян Карен	1975	МСМК	Динамо	м. Київ	81 кг	1-3 ЧУ	Калинський А.М., Лозовой В.Б.
Білодід Г.	1977	МСМК	Динамо	м. Київ	73 кг	2-3 ЧЄ	Кошавцев В.І., Ткаченко І.А.
Греков В.	1976	МСМС	ЗС	Дніпропетровська	81 кг	1-3 ЧС	Філіповський О.Я.
Гречаник С.	1977	МС	Динамо	Луганська	60 кг	1-3 ЧУ	Сидельников І.О.
Кальченко Д.	1982	МСМК	Динамо	Харківська	73 кг	1-3 ПЄ	Маханьков Г.І., Наливайченко М.О.
Лушиков Р.	1981	МСМК	Динамо	Дніпропетровська	73 кг	1-3 ПЄ	Пирог А.І., Кантур А.І.
Машуренко Р.	1971	ЗМС	Гарт	Волинська	90 кг	1-3 ЧС	Калинський А.М., Бондаєрв А.І.
Мороховець С.	1981	МС	Колос	Донецька	60 кг	1-3 ПЄ	Яшук М.П., Колчин М.Д.
Мірзалієв Рен.	1982	МСМС	ЗС	Дніпропетровська	66 кг	1-3 ПЄ	Філіповський О.Я.
Мірзалієв Рус.	1977	МСМК	Колос	Дніпропетровська	60 кг	3-5 ЧЄ	Філіповський О.Я.
Полянський В.	1981	МС	Динамо	Дніпропетровська	100 кг	1-3 ПЄ	Волович Д.А., Чеботарьов О.О.
Ревенко Р.	1973	МС	Динамо	Харківська	81 кг	1-3 ЧУ	Капустін В.В., Маханьков Г.І.
Русляков В.	1972	МСМК	Динамо	Донецька	св. 100 кг	3-5 ЧЄ	Подольякін Є.В., Анушкевич І.К.

1	2	3	4	5	6	7	8
Селезень Д.	1977	мсмс	Динамо	Харківська	св. 100 кг	2-3 ЧЄ	Наливайченко М.О., Маханьков Г.І.
Сотніков Є.	1980	мс	Україна	Запорізька	св. 100 кг	3-5 ЧЄ	Воронін О.П.
Харлов М.	1979	мс	Динамо	Донецька	100 кг	1-3 ЧУ	Подолькін Є.В., Лавровський В.П.
Чимчиурі І.	1973	мсмк	ЗС	Дніпропетровська	73 кг	3-5 ЧЄ	Чеботарьов О.О., Волович Д.А.
Кандидати в збірну команду (чоловіки)							
Абдулханов М.	1977	мс	Динамо	Харківська	100 кг	1-3 ЧУ	Капустін В.В., Маханьков Г.І.
Блошенко А.	1980	мс	Україна	Донецька	66 кг	1-3 ЧУ	Кудрявцев П.В.,
Диптан Р.	1974	мс	Динамо	Київська	66 кг	1-3 ЧУ	Авдеев В.Г.
Донченко А.	1977	мс	Динамо	м. Київ	66 кг	5-7 ЧЄ	Калинський А.М., Лозовий В.Б.
Діденко Г.	1977	мс	Динамо	Дніпропетровська	81 кг	1-3 ЧУ	Шестопалов О.С., Волович Д.А.
Стаценко Д.	1978	мс	Україна	м. Київ	90 кг	1-3 ЧУ	Калинський А.М., Лозовий В.Б.
Тагіров М.	1978	мс	Гарт	м. Київ	81 кг	1-3 ЧУ	Калинський А.М., Волошин В.В.
Резерв збірної команди (чоловіки)							
Ананченко К.	1980	мс	Динамо	Харківська	66 кг	1-3 ЧУ	Маханьков Г.І., Наливайченко М.О.
Ахременко О.	1975	мс	Динамо	Донецька	100 кг	1-3 ЧУ	Анущкевич І.К., Колчин М.Д.
Бабицький С.	1984	кмс	Україна	Житомирська	73 кг	1-3 ПУ	Кудряшов І.А, Кудряшова Т.В.
Балабан С.	1982	мс	Динамо	Дніпропетровська	81 кг	1 ПУ	Пирог А.І., Дашко Г.
Бондар О.	1983	кмс	Гарт	м. Київ	73 кг	1-3 ПУ	Дуброва С.В., Дуброва В.В.
Бубнюк О.	1983	мс	Гарт	Волинська	66 кг	1-3 ПУ	Марчук М.Ф.

1	2	3	4	5	6	7	8
Гонтюк Р.	1984	мс	Гарт	м. Київ	81 кг	1-3 ПУ	Боднарук Є.М., Кошавцев В.І.
Гришакін О.	1980	мсмк	Динамо	м. Севастополь	90 кг	1-3 ЧУ	Протопопов В.В.
Данілов О.	1984	мс	Динамо	Запорізька	84 кг	1-3 ПУ	Данілов М.К.
Дудінець В.	1976	мс	Гарт	Дніпропетровська	60 кг	1-3 ЧУ	Філіповський О.Я.
Коломієць О.	1981	мс	Динамо	м. Київ	66 кг	1-3 ПУ	Дуброва С.В., Нагібін О.Г.
Кулінич А.	1979	мс	Динамо	Дніпропетровська	св. 100 кг	1-3 ЧУ	Маннанніков І.Л.
Новінський В.	1984	мс	Гарт	м. Київ	60 кг	1-3 ПУ	Калинський А.М., Лозовий В.Б.
Рижий В.	1976	мс	Динамо	Дніпропетровська	66 кг	1-3 ЧУ	Пирог А.І., Новік В.В.
Рудченко В.	1982	мс	Динамо	Запорізька	81 кг	1-3 ПУ	Данілов М.К.
Сверділ Є.	1981	мс	Динамо	м. Київ	60 кг	1-3 ЧУ	Дуброва С.В., Дуброва В.В.
Шатохін Є.	1980	мс	Колос	Донецька	60 кг	1-3 ЧУ	Анушкевич І.К., Дейниченко В.В.
Єфімов В.	1981	мс	Динамо	Дніпропетровська	60 кг	1-3 ЧУ	Пирог А.І., Єфімов В.
Члени збірної команди (жінки)							
Беляєва Т.	1971	змс	Динамо	Дніпропетровська	70 кг	3-5 ЧС	Волович Д.А., Чеботарьов О.О.
Глебова О.	1978	мсмк	Колос	Донецька	57 кг	3-5 ЧС	Яцук М.П.
Кончаковська М.	1985	мс	Гарт	м. Київ	св. 78 кг	1-3 ПЄ	Кошавцев В.І., Чесєбієв Б.М.
Луснікова Л.	1982	мсмк	Гарт	Запорізька	48 кг	1-3 ПЄ	Цибульський Л.Ю., Бондарчук А.В.
Матросова А.	1982	мсмк	Динамо	м. Київ	78 кг	3-5 ЧС	Кошавцев В.І., Ткаченко І.А.
Прищепа М.	1983	мс	Гарт	м. Київ	70 кг	1-3 ПЄ	Кіракозашвілі М.Р., Нагібін О.Г.

1	2	3	4	5	6	7	8
Прокоф'єва М.	1982	мсмк	Україна	Донецька	св. 78 кг	3-5 ЧУ	Ящук М.П.
Реміцька І.	1977	мс	Україна	Івано-Франківська	57 кг	3-5 ЧЄ	Боднарук Є.М., Юнак М.М.
Кандидати в збірну команду (жінки)							
Бардачова В.	1982	мс	Динамо	Луганська	70 кг	1-3 ЧУ	Сидельников І.О., Короткий О.П.
Боева С.	1978	мс	Колос	Донецька	70 кг	1-3 ЧУ	Ящук М.П.
Войналович Н.	1976	мс	Гарт	Житомирська	63 кг	1-3 ЧУ	Хабчик А., Шишкін О.П.
Заїкіна Н.	1982	мс	Динамо	Одеська	52 кг	3-5 ПЄ	Чертов І.І., Заїкін О.О.
Луснікова Т.	1982	мс	Гарт	Запорізька	48 кг	1-3 ПЄ	Цибульський Л.Ю., Бондарчук А.В.
Нікітіна Г.	1982	мс	Україна	Донецька	63 кг	1-3 ПЄ	Ломакін В.В.
Пінчук В.	1982	мс	Україна	Івано-Франківська	52 кг	1-3 ЧУ	Боднарук Є.М.
Резерв збірної команди							
Бахрянська Ю.	1978	мс	Україна	Донецька	70 кг	1-3 ЧУ	Галинський В.І., Матієвська Л.
Бражко Г.	1982	мс	Колос	Донецька	св. 78 кг	1-3 ЧУ	Ящук М.П.
Брич Н.	1984	кмс	Колос	Донецька	70 кг	1-3 ПУ	Ящук М.П., Тітов І.Л.
Виногорова М.	1982	мс	Колос	Донецька	48 кг	1-3 ПУ	Копилов О.Г., Ящук М.П.
Виногорова Н.	1981	мс	Динамо	Київська	52 кг	1-3 ЧУ	Копилов О.Г., Арзютов Г.М.
Гаврюшенко Т.	1981	мс	Гарт	м. Київ	57 кг	1-3 ПЄ	Кіракозашвілі М.Р., Коцавцев В.І.
Герасименко Н.	1982	мс	Колос	Київська	57 кг	1-3 ПУ	Дзюба В.М.
Денисова Є.	1984	мс	Динамо	Харківська	57 кг	1-3 ПУ	Акімов О.В., Капустін В.В.

1	2	3	4	5	6	7	8
Кузнецова С.	1978	мс	Україна	Полтавська	78 кг	1-3 ЧУ	Середа С.В., Середа С.В.
Панчук О.	1977	мс	Україна	Чернівецька	57 кг	1-3 ЧУ	Германюк Ю.С.
Реміцька У.	1985	мс	Україна	Івано-Франківська	40 кг	1-3 ПУ	Боднарук Є.М.
Семенюк М.	1984	мс	Україна	Івано-Франківська	70 кг	1-3 ПУ	Боднарук Є.М.
Смаль Н.	1983	кмс	Україна	Чернігівська	70 кг	1-3 ПУ	Маркін А.І., Лобас П.П.
Томяк Г.	1976	мсмк	Україна	Івано-Франківська	52 кг	1-3 ЧУ	Боднарук Є.М., Юнак М.М.
Цибрій І.	1983	мс	Україна	Донецька	48 кг	1-3 ПУ	Ящук М.П.
Чик Т.	1984	мс	Україна	Івано-Франківська	52 кг	1-3 ПУ	Боднарук Є.М.
Іванько М.	1984	мс	Україна	Луганська	52 кг	1-3 ПУ	Глебов О.Г., Балін С.А.

Підписано до друку 25.12.2000 р. Формат 60x84/16.
Папір Amicus. Гарнітура Таймс. Друк циф. дуплікатор.
Ум. друк. арк. 3,0. Обл.-вид. арк. 3,12.

Тираж 50. Зам. 27-ф.

Видавництво та друк — Науковий світ.

Свідоцтво ДК № 249 від 16.11.2000 р.
03150, Київ-150, вул. Горького, 51, оф. 1211,
тел. 227-01-89.